

BADANIE BUDŻETÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM W 2010 ROKU

**URZĄD STATYSTYCZNY W OPOLU
WYDZIAŁ BADAŃ ANKIETOWYCH**

Badanie budżetów gospodarstw domowych spełnia ważną rolę w analizach poziomu życia ludności. Jest podstawowym źródłem informacji o dochodach, wydatkach, spożyciu ilościowym żywności, wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania oraz innych aspektach warunków bytu określonych grup ludności. Badanie prowadzone jest metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia (z określoną precyzją) uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju.

Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pomocy społecznej), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek. Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

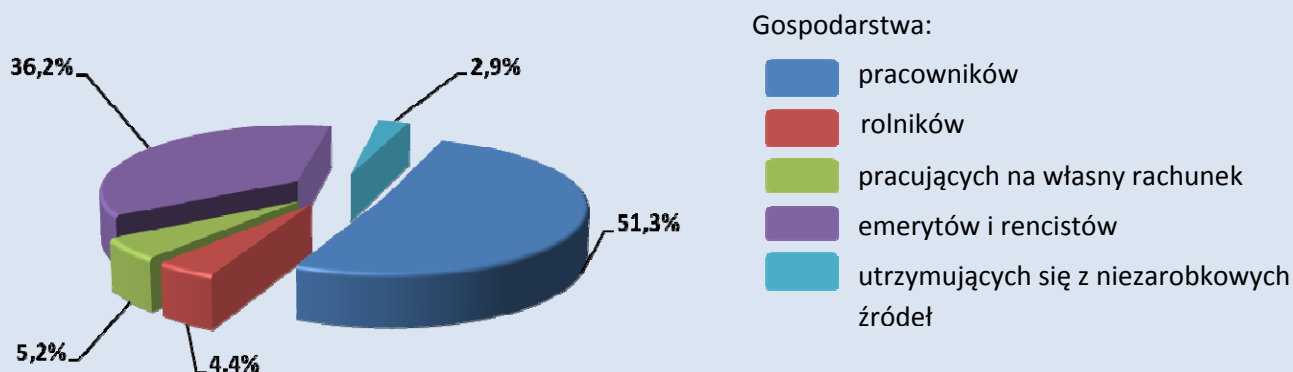
Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty od osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

W 2010 r. w województwie opolskim badaniem budżetów gospodarstw domowych objęto 966 gospodarstw domowych, tj. 2,6% wszystkich badanych gospodarstw w kraju. Przeciętna liczba osób w badanych gospodarstwach wynosiła 2,90 (w kraju – 2,89) i wahała się w przedziale od 1,79 osoby w gospodarstwach rencistów do 4,55 w gospodarstwach rolników indywidualnych.

STRUKTURA GOSPODARSTW DOMOWYCH BIORĄCYCH UDZIAŁ W BADANIU W 2010 R. W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

Decydujący wpływ na poziom i warunki życia gospodarstwa domowego ma dochód rozporządzalny. W 2010 r. w województwie opolskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wynosił 1115,73 zł i był o 3,1% wyższy niż przed rokiem.

W porównaniu z 2005 r. odnotowano wzrost dochodu rozporządzalnego o 40,1%. W kraju przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w 2010 r. ukształtował się na poziomie 1192,82 zł, tj. o 7,0% wyższym niż w 2009 r.

Tabl. 1 **Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych**

Wyszczególnienie	Województwo		Kraj	
	2005	2009	2010	
	w złotych			
Dochód rozporządzalny	796,30	1082,27	1115,73	1192,82
w tym:				
Z pracy najemnej	357,32	599,69	610,04	636,56
Z pracy na własny rachunek ^a	54,12	71,49 ^b	72,03 ^c	109,26
Ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej	291,66	331,35	351,70	337,03
Dochód do dyspozycji	750,03	1020,84	1058,03	1147,18

^a Bez dochodów z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. ^b - ^c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: ^b – 17,30%, ^c – 17,75%.

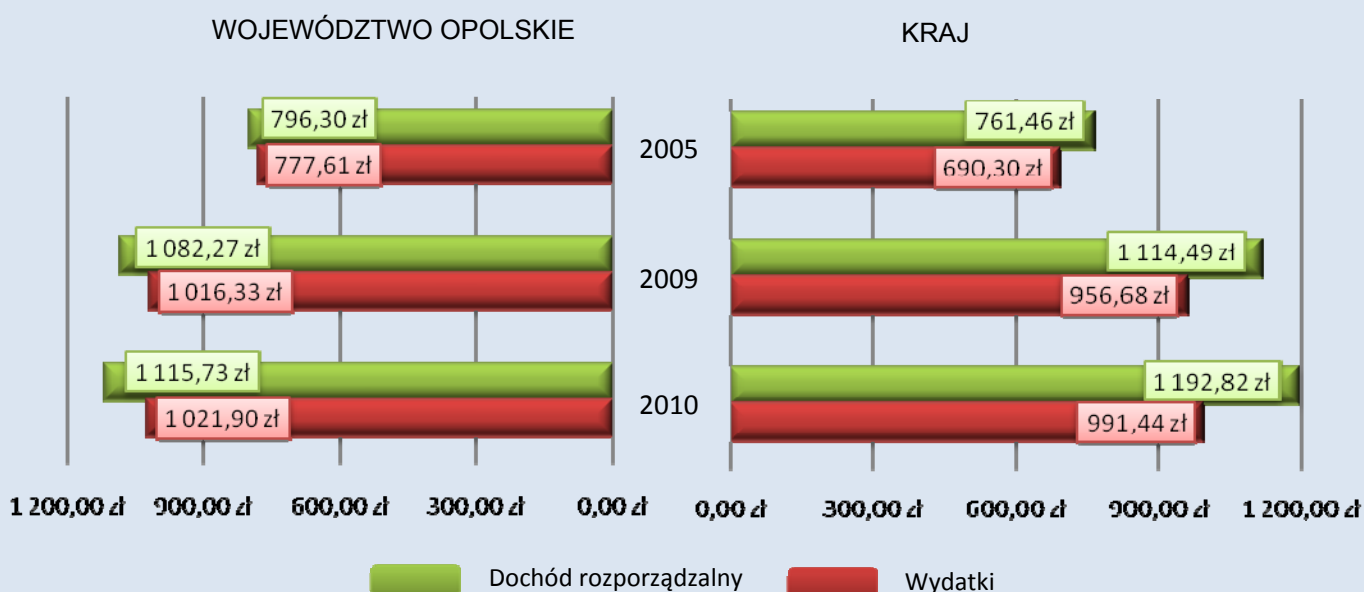
W strukturze dochodu według źródeł jego pozyskiwania największy udział miały dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej. W 2010 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wynosił odpowiednio: 54,7% i 31,5%. W porównaniu ze strukturą dochodów gospodarstw domowych w 2009 r. udział dochodów z pracy najemnej zmniejszył się o 0,7 pkt proc., a dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej zwiększył się o 0,9 pkt proc. W porównaniu z 2005 r. obserwujemy w strukturze dochodu rozporządzalnego wzrost udziału dochodów z pracy najemnej o 9,8 pkt proc. przy jednoczesnym spadku dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej o 5,1 pkt proc.

W porównaniu z 2009 r. dochody z pracy najemnej wzrosły o 1,7%, natomiast w stosunku do 2005 r. - o 70,7%. Dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej wzrosły w porównaniu z rokiem ubiegłym o 6,1%, a w stosunku do 2005 r. były wyższe o 20,6%.

Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2010 r. w województwie opolskim wynosił 1058,03 zł i wzrósł o 3,6% w stosunku do roku ubiegłego, natomiast w odniesieniu do 2005 r. o 41,1%.

W kraju przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji ukształtował się na poziomie 1147,18 zł, tj. o 7,0% wyższym niż w 2009 r.

PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD I WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

W 2010 r. przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 osobę wynosiły 1021,90 zł i stanowiły 91,6% dochodu rozporządzalnego (w kraju odpowiednio 991,44 zł i 83,1%). W porównaniu z 2009 r. przeciętne miesięczne wydatki wzrosły o 0,5%.

Tabl. 2 **Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych**

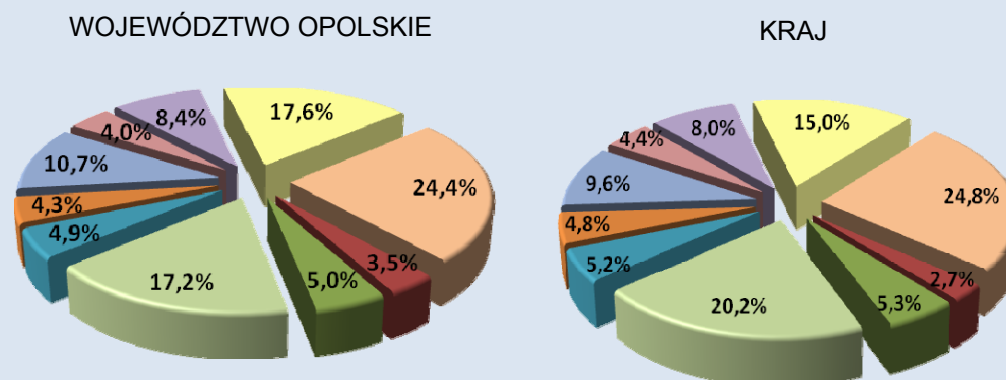
Wyszczególnienie	2005	2009	2010	
	w złotych			2009 =100
Ogółem	777,61	1016,33	1021,90	100,5
W tym na towary i usługi konsumpcyjne ^a	731,34	954,91	964,20	101,0
w tym na:				
Żywność i napoje bezalkoholowe	203,46	238,13	249,56	104,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	23,24	35,23	36,15	102,6
Odzież i obuwie	34,43	47,28	51,56	109,1
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	137,28	185,54	175,83	94,8
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	41,52	48,92	50,46	103,1
Zdrowie	40,57	48,74	43,90	90,1
Transport	82,05	112,41	109,18	97,1
Łączność	39,38	42,66	40,40	94,7
Rekreacja i kultura	50,05	83,37	86,16	103,3

^a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków.

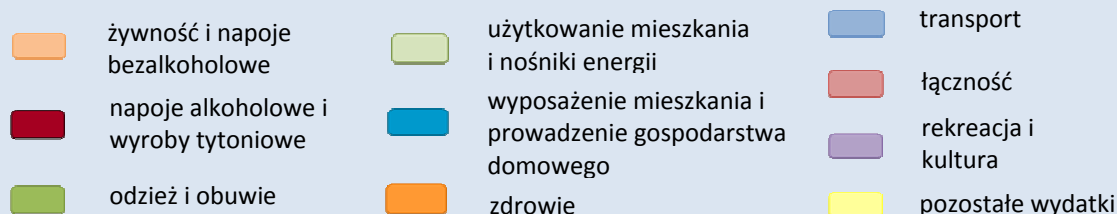
W strukturze przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w 2010 r. dominowały wydatki związane z zakupem towarów i usług konsumpcyjnych z udziałem 94,4% (podobnie jak w 2009 r. i 2005 r.). Wśród przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę najistotniejszą grupą były wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, które stanowiły 24,4% ogółu wydatków. W 2010 r. na te wydatki gospodarstwa domowe przeznaczały miesięcznie w przeliczeniu na 1 osobę 249,56 zł. Drugą co do wielkości grupą wydatków były opłaty ponoszone przez gospodarstwo domowe z tytułu użytkowania mieszkania i za korzystanie z nośników energii. W 2010 r. wynosiły one przeciętnie 175,83 zł w przeliczeniu na 1 osobę i stanowiły 17,2% ogółu wydatków. Znaczący udział miały też wydatki na transport, na który gospodarstwa domowe przeznaczały miesięcznie na 1 osobę 109,18 zł, tj. 10,7% ogółu wydatków.

W porównaniu z 2009 r. wzrosły m.in. wydatki na odzież i obuwie (o 9,1%) oraz wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe (o 4,8%). Spadek odnotowano m.in. w wydatkach na: zdrowie (o 9,9%), łączność (o 5,3%) oraz użytkowanie mieszkania i nośniki energii (o 5,2%). Porównując strukturę wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie opolskim i średnio w kraju obserwujemy różnice szczególnie w zakresie wydatków na użytkowanie mieszkania i nośniki energii (udział w województwie był niższy niż średnio w kraju o 3,0 pkt proc.), a także wydatków na transport oraz napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (udział w województwie był wyższy niż średnio w kraju odpowiednio o 1,1 pkt proc. i o 0,8 pkt proc.).

**PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W 2010 R.**

W % wydatków ogółem, wydatki na:

Badanie budżetów gospodarstw domowych dostarcza także informacji o ilości żywności zakupionej lub w inny sposób pozyskanej przez gospodarstwo domowe (z własnego gospodarstwa rolnego lub działki pracowniczej, otrzymanej w darze, itp.). W porównaniu z 2009 r. odnotowano spadek przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych podstawowych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych: owoców – o 12,2%, i cukru – o 7,6%. Wzrosła natomiast konsumpcja głównie mięsa i serów (odpowiednio o 5,3% i o 4,5%).

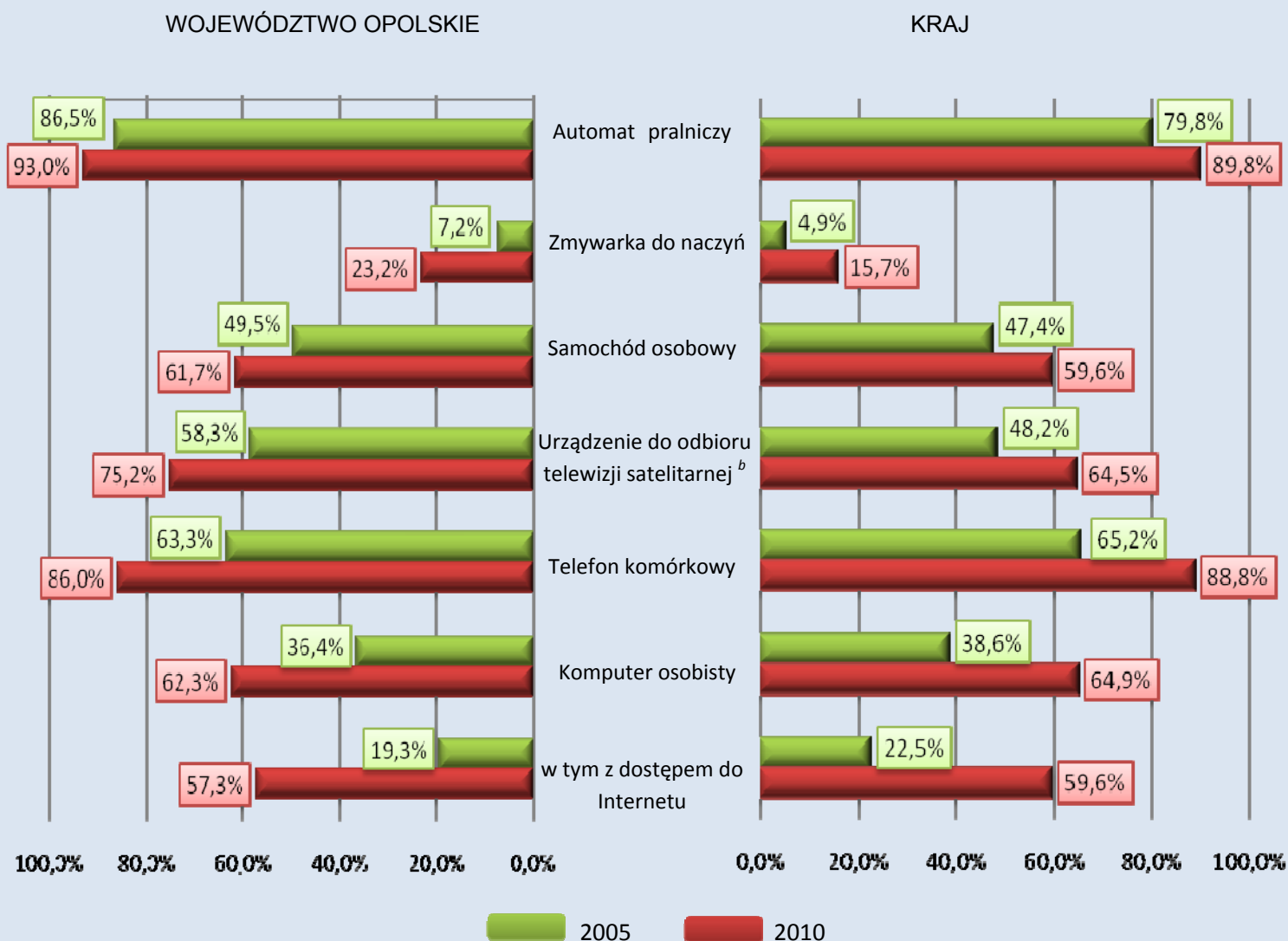
Tabl. 3 Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	Województwo			Kraj
	2005	2009	2010	
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	8,43	6,87	6,91	7,01
Mięso w kg	5,36	5,29	5,57	5,57
Mleko ^a w l	4,43	3,09	3,15	3,51
Sery w kg	0,83	0,89	0,93	0,95
Jaja w szt	17,20	12,91	13,18	12,81
Oleje i pozostałe tłuszcze w kg	1,70	1,40	1,41	1,35
Owoce w kg	4,71	4,09	3,59	3,43
Warzywa w kg	13,76	10,28	10,28	9,95
Cukier w kg	1,36	1,18	1,09	1,30

^a Bez zagęszczonego i w proszku.

Z każdym rokiem przybywa coraz więcej gospodarstw posiadających sprzęt audiowizualny i multimedialny oraz AGD. Automat pralniczy oraz telefon komórkowy stały się już dobrami powszechnie występującymi w gospodarstwach domowych. W 2010 r. zaobserwowano dalszą poprawę wyposażenia gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania. W odniesieniu do 2009 r. największy przyrost udziału liczby gospodarstw wyposażonych w dane dobro odnotowano w przypadku komputera osobistego, w tym z dostępem do Internetu (odpowiednio o 1,6 pkt proc. i o 4,8 pkt proc.), zmywarki do naczyń (o 4,5 pkt proc.) oraz urządzenia do odbioru telewizji satelitarnej, łącznie z telewizją kablową (o 3,0 pkt proc.). W 2010 r. dla niektórych przedmiotów trwałego użytkowania odsetek gospodarstw domowych w województwie opolskim wyposażonych w dane dobro był wyższy niż średnio w kraju. Dotyczyło to głównie urządzenia do odbioru telewizji satelitarnej, łącznie z telewizją kablową, zmywarki do naczyń, automatu pralniczego oraz samochodu osobowego.

WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a W % OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. ^b łącznie z telewizją kablową.

Podsumowanie

1. W 2010 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w sytuacji gospodarstw domowych województwa opolskiego zaobserwowano wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę o 3,1% oraz wzrost dochodu do dyspozycji na 1 osobę o 3,6%.
2. Przeciętne miesięczne wydatki ogółem na 1 osobę w gospodarstwach domowych nieznacznie wzrosły w porównaniu z 2009 r. Wzrost odnotowano m.in. w wydatkach na: odzież i obuwie, żywność i napoje bezalkoholowe, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego oraz rekreację i kulturę. Niższe niż przed rokiem były wydatki m.in. na: zdrowie i łączność.
3. Zauważalny jest spadek spożycia niektórych artykułów żywnościowych, tj. owoców i cukru, rośnie spożycie mięsa, sera i jaj.
4. Pod względem zasobności w dobra trwałego użytkowania (na 100 zbadanych gospodarstw domowych) odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w niektóre dobra w województwie opolskim jest wyższy niż średnio w kraju. Dotyczy to wyposażenia gospodarstw domowych m.in. w zmywarkę do naczyń oraz urządzenia do odbioru telewizji satelitarnej, łącznie z telewizją kablową. Rośnie liczba gospodarstw korzystających z telefonu komórkowego, coraz więcej gospodarstw posiada komputer osobisty z dostępem do Internetu i samochód osobowy.